

Fasta fornlämningar i Västanfjärds socken (Hildur Planting 1933).

Gravkummel

H. S. 65
undersökt
av Högman
S. 116 - 120
1 kummel
1 rund k. med
inne ring, etc. etc.

Norrlammala. I Norrlammala by, ej långt fr. ångbåtsbryggan, finnes 2 kummel på en bergavsats med utsikt över Västanfjärds viken. Höjden enl. top. kartan 16-18 m. ö.h. Det ena kumlet är rektangulärt, 7 m långt, 70 cm högt, den rektangulära formen skarpt markerad, sidorna uppbyggda som efter ett snöre. Det andra kumlet ligger några meter därifrån, på samma berghäll, och är runt till formen. Båda äro väl bibehållna o. av något så när jämnstora stenar. - Mag. Högman undersökte vardera kumlen.

På Korsklinten, ej långt från platsen med kumlen, finnes på toppen av berget en rullstenssamling (enl. top. kartan 36 m ö.h.).

H. S. 62
Obs. en
stenskugga
inuti k. hos
Högman
en undersökt
av Högman, S. 119.
fyra stens.

Sirnäs. Sirnäs by på ett näs mellan en vik av Galtarbyviken i norr och en av Bruksfjärden i söder. På östra stranden av den södra viken ligger på en bergavsats (ej den högsta) a kummel alldeles nära varandra på samma håll. Det ena är kvadratisk med lika skarpt markerad form som det rektangulära kumlet i Norrlammala. Det andra är runt. Höjden enl. top. kartan 21 m ö.h. - Båda kumlen ha varit väl bibehållna ända tills en timmerverkare i skogen bredvid nyligen företog sig att plocka i det kvadratformiga kumlet, som nu har en grop i mitten. Som en egendomlighet må nämnas, att stenarna i detta kummel äro av röd granit, som vackert avteckna sig mot den grå berghällen o. den gröna skogen. Det kvadratformiga kumlet undersöktes av Högman.

Nivelaks by. Nära själva byn 1 kummel och 3 i en utmark nära gränsen till Tappo by. Dessa tre kummel ligga alldeles tätt intill varandra sål. , i ett kärr, bevuxet med gles granskog. Ett av dem har en stor flyttblockliknande centralsten. Höjden enl. top. kartan 4-6 m ö.h. ?

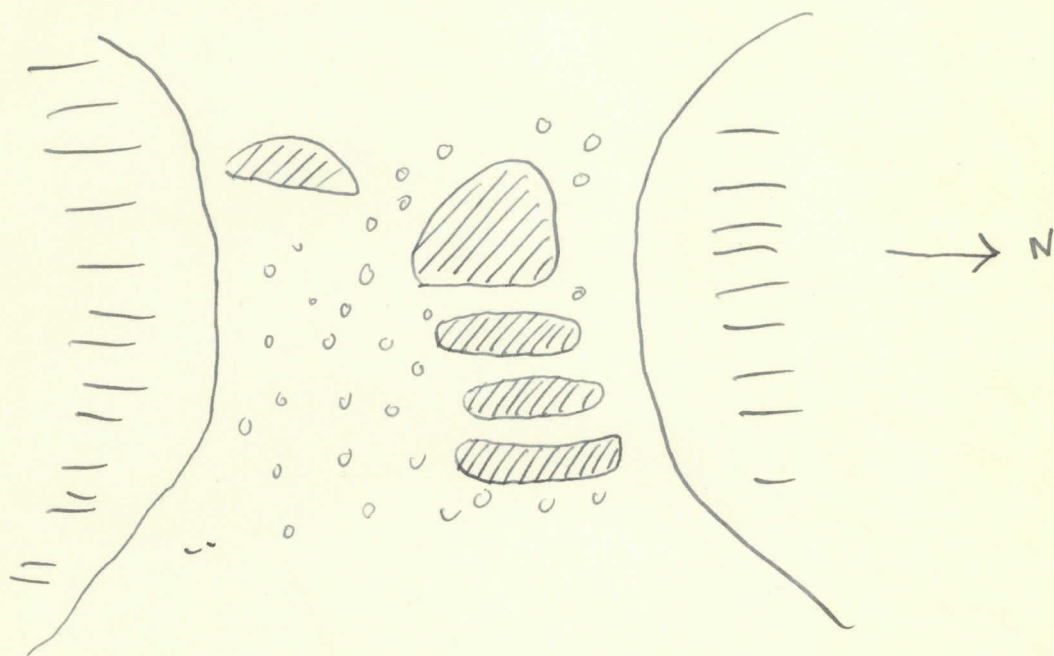
Tappo by. Enl. mag. Högman 3 kummel. Byfolket visste ej av några sådana. Engbloms torp, som H. omnämner som plats för ett av dem, finnes ej mera.

Östanå. 2 kummel. Det ena på toppen av ett berg med vid utsikt över Ådalen och en del av Galtarbyviken. Har en mycket stor centralsten likt den i Nive-laks. Kumlet delvis förstört.

^{H. 66}
Lillkobbäl. 3 kummel.

Jordgravar.

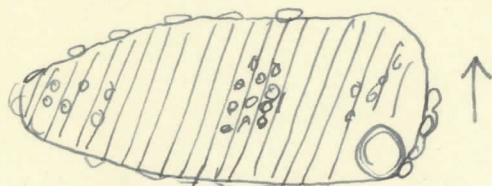
De "griftliknande jordkullar" i närheten av Engströms torp, som mag. Högman omtalar, ligga emellan tvenne bergklackar på en skogbevuxen plats. Deras form o. inbördes läge är ungef. följ.:

De bestå av jord och äro kantade med kullerstenar.

Mag. Högman uppger antalet till sex eller sju. Numera kan man urskilja endast fem stycken. Måhända har den största ursprungligen varit tvenne, men fåran mellan dem utplånats. Den längst i söder ~~är~~ belägna är den högsta o. välvd samt betäckt av mossa. De övriga äro lägre, högst 25 cm. Torparfolket påstod att även de varit högre, men "av kreaturen blivit nedtrampade." - Platsen ligger högt. Enl. kartan omkring 25 m. ö.h. Själva torpet ligger något lägre i backslutningen mot Sibbviken. Stället gör intryck av gammal jordkultur, det är nu en självständig lägenhet, men har tidigare lytt under Västaviks rusthåll, som långa tider innehades av Fänrik Ståls v. Konov.

Lindros torp. en "grav", lik de i närh. av Engströms torp, finnes i Sirnäs nära de två stenkumlen o. ej långt från Lindros torp, vars invånare gjorde under-teckn. uppmärksam på den. Den är betydligt tydligare än de föregående och ovanligt väl bibehållen. Den har ungef. följande utseende:

Längd 3,5 m, bredd (i östra ändan) 90 cm, höjd 25 cm.

Sidorna av ett par rader kullerstenar, på södra sidan några större stenar. Övre delen täckt av torv o. under denna här och där kullerstenar av knytnävs storlek. En gammal trädstubbe i den bredare ändan visar, att det inre av grav-ven huvudsakligast måste bestå av jord. Höjd enl. kartan ca 8 m ö.h.

Stenåldersfynd

1. En skafthålsyxka, funnen i Tappo by, Storängen i ett dike av bonden Karl Sjöholm 1930.
2. Ett primitivt stenredskap, ca 20 cm långt, funnet i samma äng vid dikesgrävning av yngl. Albert Ginlund 1933.
3. En skafthålsyxka(?), f. i Östanå, Norrgård, vid mullupptagning i ett kärr, av yngl. Erik Hollsten.

Helsingfors den 18 sept. 1933

Hildur Planting.

S.M.Y. 5/10 33.

Fasta fornlämningar
i

Västansfjärds socken.

Gravkummet.

Norrhammala (det rektangulära kummet).

I Norrhammala by, ej långt fr. ångbåtsryggan, finnes 2 kummet på en bergavsats med utsikt över Västansjöfjärds viken. Höjden enl. topografkartan 16-18 m. ö. h. Det ena kummet är rektangulärt, 7 m. långt, 70 cm. högt, den rektangulära formen skarpt markerad, sidorna uppbyggda som efter ett snöre. Det andra kummet ligger några meter därifrån, på samma berghäll o. är runt till formen. Båda äro ~~ganska~~ leikehållna o. av sågot så när jämnstora stenar. - Mag. Högnen undersökte båda kummen.

På Korsklinten, ej långt från platsen med kummen, finnes på toppen av berget en rullstenssamling (enl. topografkartan 36 m. över h.)

Norrhammala (det runda kummet, med utsikt över Västansjöfjärds viken)

Sirnäs.

Sirnäs ligger på ett näs mellan en vik av Galtarbyviken i norr o. en av Bruksfjärden i söder. På östra stranden av den södra viken ligger på en bergausats (ej den högsta) 2 st. kummet alldeles nära varandra på samma håll. Det ena är kvadratisk med lika skarpt markerad form som det dektagulära kummet i Noulammala. Det andra är runt. Höjden enl. topografkartan 21 m. ö. h. - Båda kummen ha varit till väl ^{nyligen} leidehållna ända tills en timmeraverkare i skogen beredvid företog sig att plocka i det kvadratf. kummet, som nu har en grop i mitten. Som en egendomlighet må nämnas, att stenarna i detta kummet är av röd granit, som vackert avteckna sig mot den grå bergväggen, o. den gröna skogen. - Det kvadratf. kummet undersöktes av mag. Högman.

Nivelaks lög.

Nåra jävla lög 1 kummet o. 3 st. i en utmark nära gränsen till Tappo lög. Dessa tre kummet ligger alldeles tätt intill varandra sål. o. i ett kår, beväst med gles granskog. Ett av dem har en stor flyttblockliknande centralsten. Höjden enl. topografk. 4-6 m. ö. h.

Tappo ley.

Ent. mag. Högman 3 st. kummet. Byfölkhet visste ej, av några sådana. Engbloms toyp, som H. omnämner som plats för ett av dem, finnes ej mera.

Örtana.

2 st. kummet. Det ena går toppen av ett berg med vidt utskikt över Ädalen o. en del av Galtarbyviken. Har en mycket stor centralsten lik den i Nivelaks. Kummet delvis förstört.

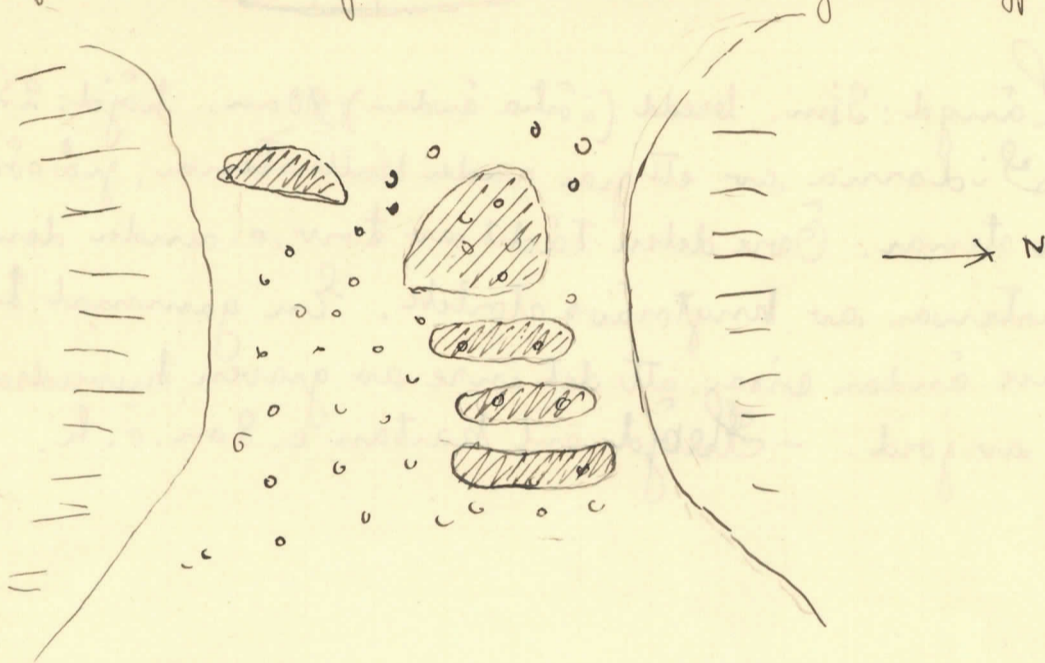
Likkobeleel.

3 st. kummet.

Jordgravar.

Engstoms torp.

De "griftlika jordkullar" i närheten av torpet, som mag. Högman omtalar ligga emellan tvänne bergsklackar på en skog-leeruschen plats. Deras form o. inleördes läge är ungf. följ.

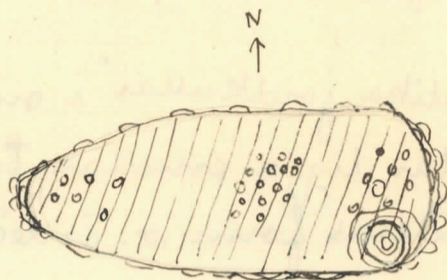
De bestå av jord o. äro kantade med kullerstenar.

Mag. Högman uppger antalet till sex eller sju. Numera kan man urskilja endast fem stycken. Måhända har det största ut-
sprungrigen varit tvänne, men färan mellan dem utplånats. Den längst
i söder bestagna är den högsta o. välvd, samt bestående av mossor. De övriga
äro lägre, högst 25 cm. Torparfolket påstod, att även de varit högre, men
av kreaturen blivit nedtrampade. - Platsen ligger högt. Enl. kartan
omkr. 25 m. ö. h. Själva torpet ligger något lägre i backsluttningen
mot Ljebviken. Stället gör intryck av gammal jordkultur; det är en
en jälboständig lägenhet, men har tidigare lytt under Västanviks rust-
håll, som länge tiden innehades av Fänrik Ståls o. Konar.

Lindros torp.

En "grav", lik de i närh. av Engströms torp, finnes i Linnäs nära de två stenrummen o. ej långt från Lindros torp, var inv. gjord under tiden. uppmärksam på dess. Den är betydligt tydligare än de föregående o. ovantigt väl belevad. Den hade ungefär följande utseende:

Längd: 30 m. bredd (i östra ändan): 90 cm. höjd: 25 cm.

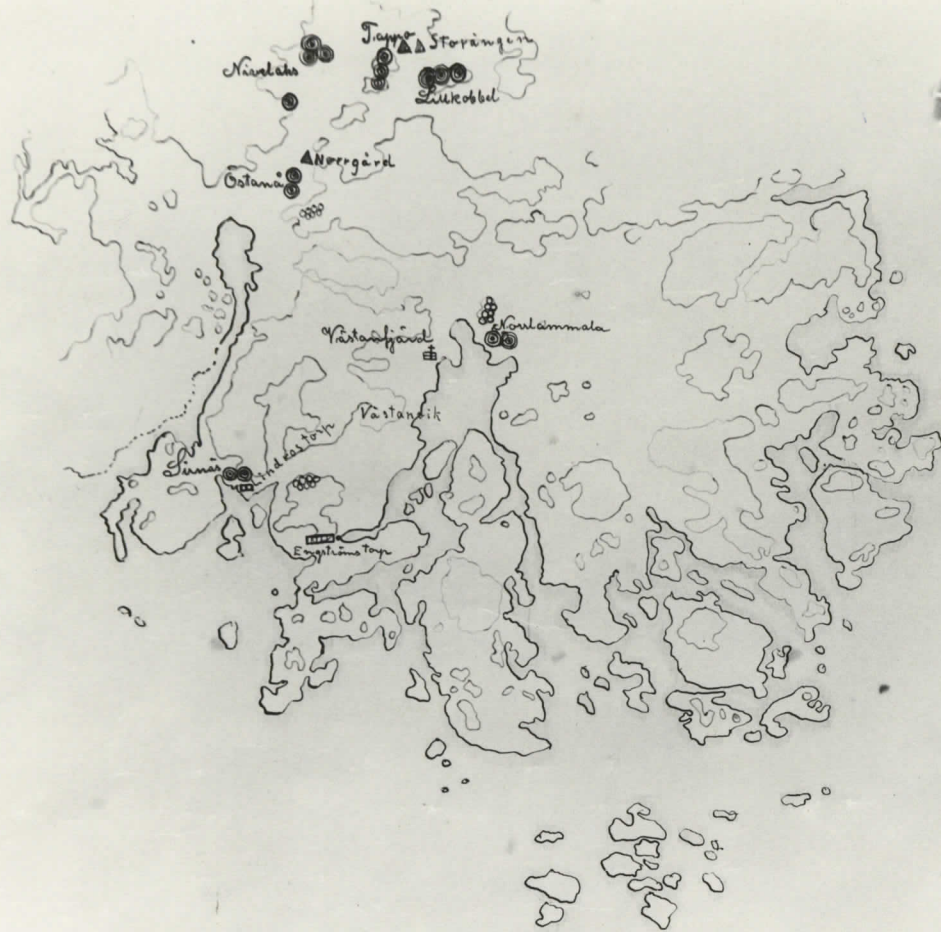
Sidorna av ett par rader kullerstenar, på södra sidan några större stenar. Övre delen täckt av torv o. under denna här o. där kullerstenar av knyttmåns storlek. En gammal trädrulle i den östra ändan visar, att det inre av graven huvudsakligen är mättat leertå av jord. - Höjd enl. kartan c. 8 m. o. h.

Stenåldersfynd.

1. En skafthålsysca, funnen i Tappo by, Storängen, ~~vid~~
~~i~~ i ett dike av bonden Karl Ljöholm 1930.
2. Ett primitivt stenredskap, 20 cm. långt, ^{funnen} i samma äng vid
dikesgrävning av yngl. Albert Gjerdund 1933.
3. En skafthålsysca (?), funnen i Östana, Nångård, vid snulapp-
tagning i ett kån, av yngl. Erik Hållsten.

Göteborgs den 18 sept. 1933.

Heidem Planting

Västana församling
 Arkeologisk karta.

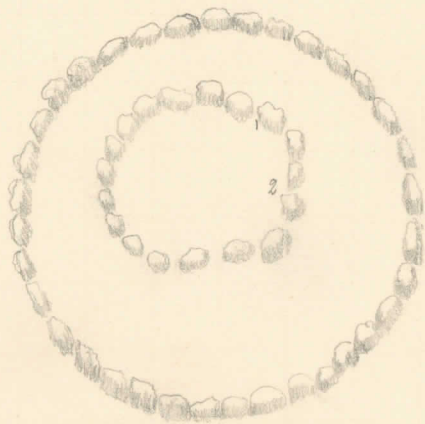
- 2/3 m. ö. h.
 ⊙ = Gravstämme
 ⊗ = Skallstenssamling
 □ = Jordgraven
 ▲ = Stenåldersfynd

S. 1.42,000

Stenåldersfynd

Pastanpjärd, Norrlammala.

9
Ladae →

→ Mon

1 } hen.
2 }